

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tomi Halonen
Ulla-Jill Karlsson
Hanna Kiiskinen
Hanna Koskimies
Marja Pulkkinen
Heli Nederström

Asia: VNS 4/2021 vp, Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Valtioneuvosto antoi 20.5.2021 selontekonsa sisäisestä turvallisuudesta eduskunnalle. Sisäisellä turvallisuudella tarkoitetaan käytännössä sitä, että ihmisten arki on turvallista ja ihmisillä on turvallinen olo. Suomi on jo nyt turvallinen maa suurimmalle osalle ihmisiä – turvallisuuden eteen on kuitenkin tehtävä arjen toimia nyt ja tulevaisuudessa. Sisäisen turvallisuuden selonteon tavoitteena on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen edelleen niin, että Suomi on entistä turvallisempi maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille.

Lausunto koskien opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpiteitä osana sisäisen turvallisuuden selontekoa:

- Sisäisen turvallisuuden selonteossa kohdan 2.3 mukaisesti Suomen sisäisen turvallisuuden politiikka perustuu ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn. Turvallisuusongelmien juurisyyhin vaikutetaan tehokkaasti erityisesti muilla kuin turvallisuusviranomaisten toimilla. Työllisyys, koulutus, yhteiskunnallinen osallisuus, ihmisten terveys, vähäiset päihdehaitat ja korkea hyvinvointi laajasti muodostavat perustan hyvälle arjen turvallisuudelle
 - Suomen menestys on perustunut pyrkimykseen taata jokaiselle tasa-arvoiset mahdollisuudet hankkia elämässä tarvittavat tiedot ja taidot. Avainasemassa on koulutuksen tasa-arvo. Valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon toimenpiteillä tavoitteena on varmistaa, että koulutusjärjestelmämme mahdollistaa jatkossakin jokaisen ihmisen oikeuden oppia ja kasvaa täyteen potentiaaliinsa mm. taustastaan riippumatta. Tavoitteena on, että vuonna 2040 koulutuksellinen tasa-arvo ja koulutuksen saavutettavuus ovat parantuneet, ja Suomen koulutus- ja osaamistaso ovat maailman kärkiluokkaa. Koulutuksen ja tutkimuksen avulla edistetään kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista koko yhteiskunnassa.
 - Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus oppia - kehittämisohjelma turvaa tasa-arvoisen alun oppimiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kehittämisohjelmat vuosina 2020–2022. Kehittämisohjelmilla vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelmaan sisältyvien linjausten mukaisesti. Ohjelmilla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Tavoitteena on kaventaa ja ennaltaehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea. Oikeus oppia - kehittämisohjelma sisältää lainsäädäntöön ja rahoitukseen tehtäviä uudistuksia sekä edistää yhdenvertaisuutta vahvistavia käytäntöjä ja toimintatapoja.

- Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmaan varataan kolmen vuoden aikana 180 miljoonaa euroa ja varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelmaan 125 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestäjille suunnatuissa hankehauissa varmistetaan hankkeiden yhteys pitkäjänteiseen kehittämiseen.
- Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja lapsen myöhemmälle oppimiselle. Laadukas varhaiskasvatus myös tasaa lasten perhetaustasta johtuvia oppimiseroja. Tavoitteena on, että yhä useampi lapsi osallistuisi varhaiskasvatukseen. Varhaisten perustaitojen oppimista ja tukea parannetaan ohjelmassa esi- ja alkuopetusta kehittämällä. Varhaiskasvatuksen kehittämisohjelman tavoitteina ovat luoda tasa-arvoisia edellytyksiä oppimispoluille, edistää oppimisen tukea, luoda oppimiselle joustavamman alun ja parantaa varhaiskasvatuksen laatua.
- Peruskoulu takaa kaikille yhdenvertaisen mahdollisuuden oppia elämässä tarvittavat taidot. Perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa vahvistavan ohjelman avulla etsitään tehokkaita toimenpiteitä eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseksi ja pienennetään ryhmäkokoja. Tavoitteena on kaventaa ja ennaltaehkäistä sosioekonomisesta taustasta, maahanmuuttajataustasta tai sukupuolesta johtuvia oppimiseroja, sekä vahvistaa ja kehittää oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja lukutaitoa. Perusopetuksen kehittämisohjelman tavoitteina on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja oppimistuloksia, vahvistaa lasten saamaa tukea ja vahvistaa opetuksen laatua.
- Ammatillisen koulutuksen laatua ja tasa-arvoa parantava Oikeus osata -kehittämisohjelma varmistaa osaltaan, että kaikki ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat saavat vankan ammattiosaamisen ja hyvät perustaidot työtä, elämää ja elinikäistä oppimista varten. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kehittämisohjelman yhteistyössä Opetushallituksen kanssa vuosina 2020–2022. Ohjelmaan on varattu yhteensä yli 270 miljoonaa euroa. Oikeus osata -kehittämisohjelman hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamista koskevassa toimenpidekokonaisuudessa ja levitetään valtakunnallisesti erilaisiin kuntiin soveltuvia nuorisotyön ja oppilaitosten yhteistyömalleja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Turvallisuuskulttuurin kokonaisvaltainen kehittäminen sisältyy myös ohjelmaan.
- Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman avulla parannetaan vuosina 2021–2022 lukiokoulutuksen laatua ja saavutettavuutta. Opiskelijälähtöisyys sekä yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden vahvistaminen ovat läpileikkaavina teemoina kaikissa toimenpidekokonaisuuksissa. Ohjelman toteutukseen varataan 15 miljoonaa euroa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 18.6.2020 demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämisen ohjausryhmän, jonka tehtävänä on tukea koulujen ja oppilaitosten demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta, oppilaiden osallistamista sekä opetushenkilöstön valmiuksien lisäämistä koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanoa sekä tehdä esityksiä konkreettisiksi toimenpiteiksi.
- Valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon mukaan hallitus päättää tavoitteet ja toimenpiteiden suuntaviivat tasa-arvon parantamiseksi korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelmassa vuoden 2021 loppuun mennessä. Kesällä 2021 valmistui selvityshenkilö Tapio Kosusen raportti ”Selvitys korkeakoulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä”, jossa on tutkitun tiedon ja kansainvälisen vertailun pohjalta kuvattu korkeakoulutuksen saavutettavuuden tilaa Suomessa. Selvitys esittää 38 tavoitetta, joilla saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja moninaisuutta korkeakoulutuksessa voidaan edistää kaikkien korkeakoulussa toimivien, myös aliedustettuihin ja vähemmistöryhmiin kuuluvien osalta.
- Osana koronaan liittyviä toimia opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksella tuetaan korkeakouluopiskelijoiden ohjausta ja hyvinvoinnin vahvistamista sekä hidastuneiden opintojen

etenemistä. Ensimmäinen korkeakouluille ja opiskelijajärjestöille kohdennettu avustus jaettiin alkuvuodesta ja toisen erityisavustuksen haku avautui 6. syyskuuta.

- Opetus- ja kulttuuriministeriössä nuorisotyön ja -politiikan vastuualueella huolehditaan osaltaan lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisesta yhteiskunnan eri tasoilla. Ministeriö tukee valtioneuvoston hyväksymän valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman mukaisesti mm. osallisuuden osaamiskeskusta. Osallisuuden osaamiskeskus tukee valtioneuvoston virkahenkilöitä osallisuusosaamisen lisäämisessä ja osallisuustoimissa. Yhteistyötä on tehty tähän asti mm. OKM/VAPOS:in, YM:n, THL:n ja SM:n kanssa. Lasten ja nuorten osallisuutta pyritään pitämään mukana myös sote-uudistuksen yhdyspintatyössä.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 3.1.8. mukaisesti Suomessa on perinteisesti ja kansainvälisesti vertaillen vahva yhteiskuntarauha ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Tätä selittävät muun muassa pitkä demokratiaperinne, yhteiskunnalliset rakenteet, jotka tukevat tasa-arvoisia mahdollisuuksia lähtökohdista riippumatta, ja vähäinen korruptio. Myös kolmas sektori ja kansalaisyhteiskunnan aktiivinen toiminta edistävät osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta.
- Nuorisoalan järjestöjen toimintaa on v. 2021 tuettu 18,6 miljoonalla eurolla (<https://minedu.fi/nuorisojarjestot>). Tämä osaltaan vaikuttaa kansalaisyhteiskunnan elinvoimaan.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 3.7.3. mukaisesti suurta huolta on koettu erityisesti lasten ja nuorten kriisistä selviämisestä. Pandemia on vaikuttanut lasten ja nuorten arkeen laajasti, ja viranomaiset havaitsivat jo pandemian alkuvaiheessa hälyttäviä merkkejä lasten ja nuorten tilanteesta. Koronaviruspandemia on alustavien arvioiden mukaan lisännyt perheiden sisäisiä ongelmia ja niihin liittyvää piilorikollisuutta. Hyvinvoinnin turvaamisen erityistä panostusta vaativia ryhmiä ovat esimerkiksi lapset ja nuoret, joiden perheiden toimeentuloa kriisi on heikentänyt, vammaiset ja pitkäaikaissairaat lapset ja nuoret, kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret sekä lapset ja nuoret, joiden perheissä on mielenterveys- tai päihdeongelmia sekä muita vanhempien arjenhallintaan ja toimintakykyyn liittyviä haasteita. Poikkeusajat ovat kuormittaneet myös vanhempia, mikä lisää vanhemmuuden tuen tarvetta.
- OKM on 6.9.2021 myöntänyt lähes 40 miljoonaa euroa valtionavustusta koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen järjestäjille vuosille 2021–2022. Valtionavustus on tarkoitettu lasten ja oppilaiden kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi. Avustuksella varmistetaan edellytyksiä tukea heikommassa asemassa olevien, vieraskielisten, maahanmuuttotasaustaisten sekä erityisen ja tehostetun tuen piirissä olevien lasten ja oppilaiden oppimista ja kehitystä. Lisäksi tuetaan niitä lapsia ja nuoria, joiden syrjäytymisen riskiä koronaepidemian pitkittyminen on erityisesti lisännyt ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja ja koulupudokkuutta.
- Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestäjille on vuonna 2020 jaettu noin 84 miljoonaa tukea korona-vaikutusten lieventämiseen.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut koulutuksen järjestäjiä valtion erityisavustuksin poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukiokoulutuksessa 17 milj. eurolla vuonna 2020 (OPH)

ja ammatilliseen koulutuksen rahoitukseen on lisätty vuodelle 2020 yht. 30 miljoonaa euroa koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi.

- Vuoden 2021 ensimmäisessä lisätalousarviossa on kohdennettu 17,5 miljoonan euron lisärahoituksen ammatilliseen koulutukseen. Lisärahoitus käytetään koronavirusepidemian johdosta tarvittaviin tukitoimiin opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä opiskelijoiden osaamiserojen tasoittamiseksi ja valmistuvien ammattiosaamisen varmistamiseksi.
 - Vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa lukiokoulutuksen järjestäjille kohdennettiin 15 milj. euroa koronavirustilanteen johdosta tarvittaviin tukitoimiin osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi. Lisäksi ammatilliseen koulutukseen kohdennettiin vielä 5 milj. euroa tukitoimien jatkamiseksi.
 - Vuonna 2020 aikana korona-avustuksia myönnettiin ministeriöstä taiteen perusopetuksen ylläpitäjille yhteensä 12,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 on tähän mennessä myönnetty yhteensä 4 miljoonaa euroa muille kuin opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä oleville taiteen perusopetuksen ylläpitäjille koronapandemiasta aiheutuvaan lisärahoitustarpeeseen.
 - Vuonna 2020 korona-avustuksia myönnettiin nuorten työpajatoimintaan, etsivään nuorisotyöhön, nuorisolan järjestöille ja nuorisokeskuksille yhteensä 13 320 338 euroa
 - Vuoden 2020 aikana koronavirustilanteesta johtuen liikunnan ja urheilun peruuntuneista tapahtumista aiheutuneisiin kuluihin, lajiliittojen ja urheiluseurojen toimintakyvyn turvaamiseen sekä valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten toiminnan turvaamiseen myönnettiin yhteensä 19,6 miljoonaa euroa. Kertaluontoisten avustusten maksamiseen liikuntapaikkarakentamiseen elvytystoimenpiteenä myönnettiin yhteensä 6,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 valtion toisessa lisätalousarviossa myönnettiin liikuntaan koronasta johtuvaa lisärahoitusta 18,5 miljoonaa euroa. Lisäyksestä 9 miljoonaa euroa aiheutuu resurssien lisäämisestä liikunta- ja urheiluseuroille, 6 miljoonaa euroa avustuksista valtakunnallisille ja alueellisille liikuntajärjestöille sekä valtakunnallisille sarjoille ja 3,5 miljoonaa euroa peruuntuneiden tai tappiota kärsineiden urheilu- ja liikuntatapahtumien sekä tulevien tapahtumien tukemiseen. Yhteensä lisärahoitusta liikuntatoimeen koronasta johtuen on valtion lisätalousarvioissa myönnetty 44,9 miljoonaa euroa.
 - Nuorten kokemus korona-ajasta ei ole ollut nuorisotutkimusverkoston tutkimusten mukaan niin synkkä kuin julkisessa keskustelussa on esitetty. Nuorten tyytyväisyys vapaa-aikaan on laskenut vähemmän kuin puolikkaan kouluarvosanan verran. Harrastusten keskeytymisen erittäin kielteiseksi on kokenut alle viidennes nuorista ja noin joka kymmenes on pitänyt sitä myönteisenä asiana. Vanhempien kanssa vietetty aika on lisääntynyt. Ylipäättään nuoret ovat vapaa-ajan osalta sopeutuneet varsin hyvin korona-aikaan ja löytäneet tapoja viettää mielekästä vapaa-aikaa. (ks. tarkemmin: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma64>; <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma79> (julkaistaan viikolla 37)).
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 3.7.8. mukaisesti poliisi on kohdannut myös itsetuhoista käyttäytymistä ja nuorten itsetuhoisten viestien ja mielenterveysongelmien arvioidaan kriisin aikana lisääntyneen. Kaikkien itsemurhien kokonaismäärän on kuitenkin ennakkotietojen mukaan arvioitu laskeneen vuonna 2020. Nuorten osalta kriisi on vaikuttanut voimakkaasti esimerkiksi kesätöiden tarjontaan, mikä heijastuu suoraan nuoriin sekä taloudellisesti, että tulevaisuutta kohtaan tunnetun

epävarmuuden kautta. Nuorisotyön merkitys on kasvanut pandemian aikana, eritoten jalkautuva nuorisotyö ja kouluissa tehtävä nuorisotyö on ollut nuorten ja nuorten kanssa työskentelevien tukena.

- Nuorten kesätyöllistämistä on tuettu v. 2021 OKM:n toimesta yhteensä 1 210 425 eurolla (<https://minedu.fi/-/nuorten-kesatoita-ja-kesatoimintaa-tuetaan>). Avustusta jaettiin nuorisoalan järjestöille, liikuntaseuroille ja nuorten yrittäjyyttä tukeville järjestöille.
 - Nuorisotyö jalkautui korona-aikana kunnissa. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehtiin nuorten kanssa ulkona ja julkisissa paikoissa, joissa he edelleen kokoontuivat ja liikkuivat. Tällä oli suuri merkitys paitsi nuorten tuen kannalta, myös oikean informaation saamiseksi näille nuorille ja suurempien kokoontumisten välttämiseksi. Nuorten tarve tuelle, kohtaamiselle, keskustelulle; aikuisten etäläsnäololle ja etäharrastusten järjestämiseen oli erityisen suuri poikkeusaikoina.
 - Edelleen nuorisotyön monialaiset verkostot ja -toimintatavat korostuvat epidemian aikana ja sen jälkeen. Yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa on jo tiivistetty ja tullaan jatkossakin tiivistämään. Etsivä nuorisotyö on niiden nuorten tukena, joilla ei ole koulutus- tai työpaikkaa. Akuutin tilanteen jälkeen lähiopetukseen palaamisessa nuorisotyö voi olla koulutuksen järjestäjien tukena tarvittavalla tavalla, monissa kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään nuorisotyötä jo nyt. Lisäksi OKM:n nuorisotyön ja -politiikan vastualueen tukena toimii nuorisoalan osaamiskeskuksen, jonka on tarkoitus seuraavan kahden vuoden aikana kehittää ja vahvistaa oppilaitoksissa ja kouluissa tehtävää nuorisotyötä.
 - Koronan myötä myös digitaalinen nuorisotyö on noussut entistä tärkeämpään asemaan. Digitaalisen nuorisotyön parissa on jo vuosia tehty hienoa työtä Suomessa ja nyt korona-aikana on pystytty jalkautumaan laajasti nettiin, sosiaalisen median sekä pelimaailman alustoille nuorten tueksi. Nuorisotyöntekijät ovat samaan aikaan sekä ottaneet haltuun uusia tekemisen tapoja ja työkaluja että olleet läsnä nuorille näissä ympäristöissä.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 4.1.3. mukaisesti syrjäytyminen, sosiaalinen pahoinvointi ja moniongelmaisuus ovat yhä Suomen sisäisen turvallisuuden suurimpia uhkia. Turvallisuuden parantaminen liittyykin enenevässä määrin siihen, että parannetaan niiden ihmisten tilannetta, joita nämä ilmiöt koskettavat. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ylisukupolvisen syrjäytymisen ehkäisyyn. Eri tavoin haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien kokema sekä mitattu turvallisuus ovat huonompia kuin väestöllä keskimäärin. Ylisukupolvisuuden katkaisemisessa ratkaisevaa on monialaisessa yhteistyössä toteutettu vanhemmuuden ja lasten pärjäävyyden tukeminen ja kokonaisvaltainen kohtaaminen kaikissa eri elämänvaiheissa.
 - Nuorisotyössä kuntien monialainen yhteistyö on kirjattu nuorisolakiin (1285/2016, 9 §). Lähes jokaisessa Suomen kunnassa on nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jossa monialaisesti koostetaan tietoa kuntien nuorten elinoloista ja tilanteesta sekä suunnitellaan mahdollisia yhteisiä toimenpiteitä. Vuonna 2017 tehdyssä selvityksessä nousi huoli, että poliisin edustajien mukana olo verkostoissa oli vähentynyt. Ohjaus- ja palveluverkostojen toiminnan kehittämistä tullaan painottamaan tulevana vuosina OKM/NV:n toimesta.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 4.2.6. mukaisesti hybridivaikuttaminen on lisääntynyt ja sen keinovalikoima on laaja. Hybridivaikuttamisen torjunnassa keskeistä on poikkihallinnollinen toimintatapa sekä tiivis yhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Informaatiovaikuttamisen torjunnassa kansalaisten ja median tietoisuuden kasvattaminen sekä mediakasvatus ovat avainasemassa.

- Uudet lukutaidot -kehittämishjelma on osa opetus- ja kulttuuriministeriön laajempaa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa (2020–2022). Uudet lukutaidot -kehittämishjelman tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten medialukutaitoja, tieto- ja viestintäteknologisia (tv) taitoja sekä ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Kehittämishjelmassa on laadittu osaamisen kuvaukset edistämään yhdenvertaisuuden toteutumista lasten ja nuorten digitaalisten taitojen ja osaamisen opetuksessa kautta maan.
 - Osana sisäisen turvallisuuden ylläpitämistä on myös kulttuuripalveluiden ja medialukutaidon merkitys yhteiskunnallisen osallisuuden ja turvallisuudentunteen lisäämisessä sekä luottamuksen säilyttämisessä viranomaisiin.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 5.1. mukaisesti sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on yksi tärkeimmistä valtion tehtävistä. Toimivat turvallisuuspalvelut ovat ratkaisevan tärkeitä ihmis- ja perusoikeuksien toteutumisessa sekä suomalaisen demokratian ja ihmisten yhteiskunnallisen luottamuksen ylläpitämisessä. Sisäisen turvallisuuden palvelut tuotetaan tehokkaasti, yhdenvertaisesti ja saavutettavasti kaikkialla Suomessa. Kansalaisten kielellisten oikeuksien tosiasiallinen toteutuminen turvataan.
- Ennalta ehkäisemme turvallisuusongelmia laajassa yhteistyössä
 - diakonia-avustus evankelis-luterilaiselle kirkolle ja ortodoksiselle kirkolle (4,5 miljoonaa euroa) v. 2020 <https://minedu.fi/-/erityisavustus-evankelis-luterilaisen-kirkon-ja-ortodoksisen-kirkon-diakoniatoiminnan-tukemiseen>
 - avustus kesätyöntekijöiden palkkaamiseen uskonnollisille yhdyskunnille (500 000 euroa) v. 2021 <https://minedu.fi/-/erityisavustus-uskonnollisille-yhdyskunnille-kesatyontekijoiden-palkkaamiseen-vuonna-2021>
 - avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen (vuosittain 80 000 euroa) <https://minedu.fi/-/uskontojen-vuoropuhelun-edistaminen>
 - OKM oli mukana SM:n työryhmässä, joka käsitteli uskonnollisten yhdyskuntien turvallisuuden edistämistä <https://intermin.fi/-/uskonnollisten-yhteisöjen-tilojen-turvallisuutta-parannetaan-1>
 - pyöreän pöydän keskustelut uskonnollisten yhteisöjen kanssa noin kerran vuodessa, tilaisuudessa käydään läpi ajankohtaisia asioita sekä valtioneuvoston että uskonnollisten yhteisöjen näkökulmasta
 - Edellä todetuilla toimilla on kaikilla yhteys sisäisen turvallisuuden parantamiseen. Sisäisen turvallisuuden parantamiseen tähtäävä yhteistyö uskonnollisten yhteisöjen kanssa tähtää uskonnonvapauden turvaamisen lisäksi suurelta osin myös syrjäytymiskehityksen torjumiseen.
- Sisäisen turvallisuuden selonteon kohdan 5.4.6. mukaisesti laajennetaan nuorten rikoskierrettä ehkäisevä ankkuritoiminta vahvemmin osaksi koulujen ja oppilaitosten kiusaamisen vastaista toimintaa, ja vahvistetaan poliisin ja koulujen välistä yhteistyötä laajasti muun muassa kummipoliiseilla. Ankkuritoiminnassa myös ehkäistään jengiytymistä ja väkivaltaista radikalisoitumista. Vahvistetaan osallisuutta, hyvinvointia ja turvallisuutta kouluissa. Toteutetaan toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisyn toimenpideohjelman varhaiskasvatukseen, kouluille ja oppilaitoksille. Toimenpideohjelma sisältää toimenpiteitä myös oikeusministeriölle, sisäministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.
 - Ohjelman keinot ulottuvat kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisen toimenpiteistä opettajien koulutukseen, lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen sekä turvallisen

oppimisyhteisön toteutumiseen erilaisin keinoin. Tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa käydä koulua turvallisesti. Taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset syrjimättömyydestä, jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen sekä nollatoleranssista koulukiusaamiselle.